

Nedostatky v ochrane ľudských práv a spravodlivosti v Konžskej demokratickej republike

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. októbra 2010 o zlyhaniach v oblasti ochrany ľudských práv a spravodlivosti v Konžskej demokratickej republike

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Konžskej demokratickej republike, najmä na uznesenie zo 17. januára 2008 o situácii v Konžskej demokratickej republike a systematickom znásilňovaní ako vojnovom zločine¹ a zo 17. decembra 2009 o násilí v Konžskej demokratickej republike², ktoré sa týkajú sexuálneho násillia páchaného ozbrojenými skupinami a pretrvávajúceho porušovania ľudských práv v Konžskej demokratickej republike, so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. mája 2009 o uplatňovaní rodového hľadiska vo vonkajších vzťahoch EÚ a pri budovaní mieru/obnove krajín³,
- so zreteľom na Predbežnú správu vyšetrovacej misie spoločného úradu Organizácie Spojených národov pre ľudské práva o rozsiahlom znásilňovaní a inom porušovaní ľudských práv koalíciou ozbrojených skupín na osi Kibua – Mpofi na území Walikale v provincii Severného Kivu od 30. júla do 2. augusta 2010, ktorá bola uverejnená 24. septembra 2010,
- so zreteľom na dohodu o partnerstve z Cotonou podpísanú v júni 2000,
- so zreteľom na závery Rady z 27. októbra 2009 o regióne Veľkých jazier,
- so zreteľom na vyhlásenie Rady z 10. októbra 2008 o situácii na východe Konžskej demokratickej republiky,
- so zreteľom na jednotnú akciu Rady 2009/769/SZBP z 19. októbra 2009, ktorou sa mení dopĺňa jednotná akcia Rady 2007/405/SZBP o policajnej misii Európskej únie v rámci reformy sektora bezpečnosti a jeho vzťahu k zločkom justície v Konžskej demokratickej republike (EUPOL RD Kongo),
- so zreteľom na misiu pre reformu sektora bezpečnosti EUSEC RD Congo, zriadenú v júni 2005 (jednotná akcia Rady 2005/355/SZBP z 2. mája 2005 o poradnej a pomocnej misii Európskej únie v oblasti reformy sektora bezpečnosti v Konžskej demokratickej republike (KDR)),
- so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1856 (2008) o mandáte misie OSN v KDR (MONUC),
- so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1925 (2010), ktorá stanovuje mandát misie OSN v KDR (MONUSCO) (predtým MONUC),

¹ Ú. v. EÚ C 41 E, 19.2.2009, s. 83.

² Prijaté texty, P7_TA(2009)0118.

³ Prijaté texty, P6_TA(2009)0372.

- so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 (2000) a 1820 (2008) o ženách, mieri a bezpečnosti a na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN 1888 (2009) o sexuálnom násilí páchanom na ženách a deťoch v ozbrojených konfliktoch, ktorá zdôrazňuje zodpovednosť všetkých štátov za skoncovanie s beztretnosťou a trestné stíhanie páchatel'ov zločinov proti ľudskosti a vojnových zločinov vrátane zločinov súvisiacich so sexuálnym a iným násilím páchanom na ženách a dievčatách,
 - so zreteľom na nový zákon o sexuálnom násilí, ktorý prijal parlament Konžskej demokratickej republiky v roku 2006 a ktorého cieľom bolo urýchlenie trestného stíhania za prípady znásilnenia a ukladanie prísnejších trestov,
 - so zreteľom na Akčný plán Rady EÚ pre rodovú rovnosť v rámci rozvojovej spolupráce, ktorý by mal zaručiť uplatňovanie rodovej rovnosti na všetkých úrovniach spolupráce EÚ s partnerskými štátmi,
 - so zreteľom na vymenovanie osobitných predstaviteľ'ov generálneho tajomníka OSN pre sexuálne násilie v ozbrojených konfliktoch v marci 2010,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie Catheriny Ashtonovej, vysokej predstaviteľ'ky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, a pána Andrisa Piebalgsa, komisára pre rozvoj EÚ, z 27. augusta 2010 o opätovnom prepuknutí násilností v Severnom Kivu (KDR),
 - so zreteľom na správu generálneho tajomníka OSN o nedávnom masovom znásilňovaní civilných obyvateľ'ov členmi ozbrojených skupín vo východnej časti Konžskej demokratickej republiky z 23. augusta 2010,
 - so zreteľom na úlohu krízového manažmentu EÚ pri vykonávaní rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ktorá spočíva v prideľovaní špecializovaných poradcov pre rodové otázky alebo zriaďovaní kontaktných miest v každej misii v oblasti krízového manažmentu na celom svete,
 - so zreteľom na článok 110 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Atul Khare, zástupca generálneho tajomníka OSN pre mierové operácie, informoval Bezpečnostnú radu OSN o tom, že viac než 500 osôb, medzi ktorými boli mladé dievčatá, ženy vo veku až 75 rokov a bábätká oboch pohlaví, sa stalo od 30. júla 2010 do 4. augusta 2010 obeťami masového skupinového znásilnenia v baníckej oblasti východného Konga, pričom z týchto útokov boli obvinené skupiny povstalcov a ozbrojené skupiny,
 - B. keďže tieto sexuálne útoky boli spáchané v blízkosti tábora mierových síl OSN, ktorý sa nachádza len 30 kilometrov od mesta Luvungi, keďže pracovníci OSN podľa všetkého vedeli o tom, že vzbúrenci obsadili Luvungi a okolité obce vo východnom Kongu deň po začiatku útokov 30. júla 2010, pričom vedenie OSN v New Yorku sa o útokoch dozvedelo až dva týždne neskôr,
 - C. keďže misia OSN v KDR (MONUSCO) má podľa kapitoly VII charty OSN mandát na použitie všetkých prostriedkov nevyhnutných na uskutočnenie svojho ochranného mandátu vrátane účinnej ochrany civilných osôb, humanitárnych pracovníkov a ochrancov ľudských práv, ktorým hrozí bezprostredné riziko fyzického násillia zo strany

ktorejkoľvek zahraničnej alebo konžskej ozbrojenej skupiny, a na podporu vlády v jej úsilí bojovať proti beztrestnosti a zabezpečiť ochranu civilných osôb pred porušeniami medzinárodných ľudských práv a humanitárneho práva vrátane všetkých foriem sexuálneho a rodovo podmieneného násillia,

- D. keďže boje medzi konžskou armádou, ozbrojenou skupinou Mai-Mai, bojovníkmi Demokratických síl za oslobodenie Rwandy (FDLR), Ľudovým frontom za spravodlivosť v Kongu (FPJC) a Božou armádou odporu (LRA) si od roku 1998 napriek prítomnosti misie MONUSCO vyžiadali životy 6 miliónov osôb a aj v súčasnosti každý mesiac priamo či nepriamo zapríčiňujú úmrtie tisícok osôb, neznesiteľnú mieru utrpenia a biedy, či vnútorné vysídľovanie, zatiaľ čo dochádza k neustálemu zhoršovaniu situácie v utečeneckých táboroch,
- E. keďže jestvuje podozrenie o zapojení vojakov konžskej armády do zabíjania a znásilňovania stoviek civilných osôb, keďže znásilnenia, násilný nábor civilných osôb a detí do armády a závažné porušenia ľudských práv vo východnej časti KDR, za ktoré sú zodpovedné povstalecké jednotky LRA, bojovníci FDLR, ako aj samotná konžská armáda, naďalej pokračujú,
- F. keďže znásilňovanie ako spôsob vedenia vojny je vo východnom Kongu šokujúco na dennom poriadku, pričom minulý rok bolo, podľa OSN, ohlásených 8300 prípadov znásilnení a mnoho prípadov nebolo nahlásených; keďže podľa Vysokého komisára OSN pre utečencov bolo v prvom štvrtroku 2010 ohlásených 1244 znásilnení žien, čo predstavuje priemer 14 znásilnení za deň, keďže sexuálne a rodovo podmienené násillie sa za každých okolností považujú za vojnový zločin a zločin proti ľudskosti,
- G. keďže systematické znásilňovanie využívajú mnohé ozbrojené skupiny vrátane oficiálnej armády KDR ako súčasť taktickej vojny teroru a ako prostriedok na splnenie vojenských a hospodárskych cieľov, keďže ženy sú cielene napádané pred očami svojich rodinných príslušníkov alebo všetkých obyvateľov ich obce, s cieľom šíriť v spoločnosti pocit strachu, keďže na základe týchto násilných činov strácajú ženy často svoje miesto v spoločnosti, nie sú schopné sa starať o svoje deti a často krát sú dokonca nakazené vírusom AIDS,
- H. keďže civilní ani vojenský prokurátori nevedú nestranné vyšetovania voči osobám zodpovedným za porušovanie ľudských práv, čo vedie k tomu, že skupinové znásilnenia a sexuálne útoky sa stali pre obyvateľov Konga bežnou realitou, čím sa vytvorilo akési ovzdušie „zmierenia sa“ s porušovaním ľudských práv v tejto oblasti,
- I. keďže konžská armáda naďalej nemá k dispozícii dostatočné ľudské, technické a finančné zdroje potrebné na plnenie svojich úloh vo východných provinciách KDR, čo spolu s nedostatočnou disciplínou a výcvikom v jej radoch ďalej oslabuje jej pozíciu pri ochrane obyvateľstva a pri opätovnom nastoľovaní mieru,
- J. keďže mnohé mimovládne organizácie za posledný rok v KDR zaznamenali zvýšený útlak obhajcov ľudských práv, novinárov, vedúcich predstaviteľov opozície, obetí a svedkov vrátane nezákonných zadržaní, stíhaní, telefonických vyhrožok a opakovaných predvolaní na pracoviská spravodajských služieb,
- K. keďže doposiaľ nebol zatknutý vojnový zločinec Bosco Ntaganda, ktorý bol naopak menovaný do vedúcej funkcie v rámci spoločných vojenských operácií konžských

a rwandských ozbrojených síl vo východnej KDR, keďže bývalý konžský vodca Jean-Pierre Bemba Gombo bol postavený pred Medzinárodný trestný súd za vojnové zločiny vrátane znásilnenia,

- L. keďže nezákonné obchodovanie s nerastnými surovinami v KDR umožňuje mnohým aktérom pokračovať v kupovaní nerastných surovín z oblastí ovládaných skupinami rebelov, a tým financovať tieto povstalecké skupiny, čo je jeden z faktorov podnecujúcich a prehľbujúcich konflikt,
- M. keďže podstatou zákona o „nerastoch z konfliktných oblastí“, ktorý bol nedávno prijatý v USA, je zabrániť spotrebiteľom v USA kupovať mobilné telefóny, počítače a ďalšie špičkové technológie, ktoré vyrábajú americké spoločnosti s využitím nerastov pochádzajúcich z baní kontrolovaných rebelmi; keďže zákon tiež žiada americké firmy vrátane značkových výrobcov spotrebnej elektroniky, spracovateľov nerastov a klenotníckych spoločností, aby každoročne informovali Komisiu pre burzu a cenné papiere v prípade, že sa na ich výrobu využíva zlato, tantal, coltan alebo cínovec, ktorý bol priamo dovezený z Konžskej demokratickej republiky alebo bol prepašovaný cez niektorý z jej deviatich susediacich štátov,
 - 1. dôrazne odsudzuje masové znásilňovanie a ďalšie porušovania ľudských práv najmenej 500 žien v provincii Severné Kivu od 30. júla 2010 do 4. augusta 2010, za ktoré nesú zodpovednosť Demokratické sily za oslobodenie Rwandy (FDLR), vzbúrenci z kmeňa Hutuov a ozbrojenci Mai-Mai, ako aj v iných regiónoch Severného a Južného Kivu;
 - 2. vyzýva všetky zúčastnené strany, aby zintenzívnili boj proti beztrestnosti, a na okamžité zastavenie násilia a porušovania ľudských práv na východe KDR; zdôrazňuje potrebu vyvinúť ďalšie úsilie na zastavenie pôsobenia miestnych a zahraničných ozbrojených skupín na východe KDR;
 - 3. vyzýva OSN a vládu KDR, aby vykonali nestranné a podrobné vyšetrovania udalostí, aby zabezpečili, že osoby zodpovedné za porušovanie ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva budú zodpovedné a trestne stíhané podľa konžského a medzinárodného práva;
 - 4. vyjadruje znepokojenie nad tým, že misia OSN MONUSCO nemohla využiť svoj mandát a pravidlá svojho pôsobenia na poskytnutie ochrany pri tomto rozsiahlom znásilňovaní a inom porušovaní ľudských práv pri ozbrojených pohyboch v blízkosti svojej mierovej základne; uznáva však, že prítomnosť misie je naďalej potrebná, a žiada, aby sa podnikli všetky možné kroky na to, aby mohla v plnej miere vykonávať svoj mandát, t. j. chrániť osoby nachádzajúce sa v ohrození;
 - 5. vyzýva Bezpečnostnú Radu OSN, aby urýchlene prijala všetky možné opatrenia s cieľom reálne zabrániť všetkým ďalším útokom na civilné obyvateľstvo vo východných provinciách KDR a poskytnúť obetiam lekársku, právnu, sociálnu, humanitárnu a ďalšiu pomoc; žiada účinné zavedenie nového „kódexu správania“ misie MONUSCO a vytvorenie skupiny na následné monitorovanie ľudských práv;
 - 6. zdôrazňuje naliehavú potrebu politického riešenia ozbrojeného konfliktu; vyzýva vládu KDR, aby v úzkej spolupráci s medzinárodným spoločenstvom a AÚ poskytla ľuďom vo východnom Kongu bezpečnosť a stabilitu, a zároveň vyzýva všetky ozbrojené skupiny v KDR, aby skončili so všetkými útokmi, dodržiavali ľudské práva a okamžite sa vrátili

k dialógu o mierovom procese;

7. vyzýva na okamžitú zvýšenú účasť žien na všetkých iniciatívach zameraných na nájdenie riešení konfliktu v KDR vrátane mediácie, rokovaní a vykonávania opatrení na riešenie konfliktu;
8. zdôrazňuje, že ťažiskom financovaných programov pomoci musia byť obnova a reforma súdnictva (ktorých súčasťou budú hľadiská prevencie a ochrany a boj proti beztretnosti v prípade sexuálneho násillia), ako aj pomoc obetiam a ich reintegrácia; v tejto súvislosti požaduje, aby boli prípady hromadného znásillňovania na východe KDR predložené Medzinárodnému trestnému súdu;
9. zdôrazňuje, že kľúčovou prioritou v humanitárnej oblasti v KDR je vytvorenie skutočnej národnej armády; opäť pripomína, že podmienkou reformy konžskej armády a zlepšenia jej disciplíny je výcvik a poskytnutie slušných miezd;
10. žiada parlament KDR, aby vytvoril národnú komisiu pre ľudské práva, ktorej existencia sa predpokladá v ústave, ako krok predchádzajúci prijatiu zákona o ochrane obetí a svedkov porušení ľudských práv, aktivistov za ľudské práva a humanitárnych pracovníkov a novinárov;
11. vyzýva krajiny regiónu Veľkých jazier, aby sa naďalej rovnako intenzívne usilovali o spoločnú podporu mieru a stability v regióne prostredníctvom existujúcich regionálnych mechanizmov a aby zintenzívnili svoje úsilie v oblasti regionálneho hospodárskeho rozvoja, pričom by mali osobitnú pozornosť venovať zmiereniu, bezpečnosti osôb, väčšej súdnej zodpovednosti, utečencom a návratu a integrácii utečencov a vnútorne vysídlených osôb;
12. žiada Európsku úniu a členské štáty, aby podporovali činnosti misií EUSEC RD a EUPOL RD; vyzýva na úplné začlenenie rodového hľadiska do operácií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky; v tomto smere požaduje obohatiť civilné a vojenské misie o výrazný rodový aspekt s cieľom zvýšiť ich operačnú účinnosť, keďže EÚ môže priniesť významnú „pridanú hodnotu“, ako kľúčový faktor riešenia ženských otázok v ozbrojených konfliktoch, ako aj v rámci ich prevencie;
13. odsudzuje stále častejšie akty násillia voči humanitárnym pracovníkom a vzdáva hold veľmi ťažkej práci, ktorú humanitárne organizácie vykonali na tomto území vo veľmi nebezpečných podmienkach;
14. víta prijatie nového zákona o „nerastoch z konfliktných oblastí“ v USA a žiada Komisiu a Radu, aby preskúmali legislatívnu iniciatívu v tomto zmysle; žiada vládu KDR, aby v plnom rozsahu uplatňovala iniciatívu pre transparentnosť v ťažobnom priemysle (EITI) a tým zvýšila transparentnosť a podporila dobrú správu v odvetví ťažobného priemyslu; vyzýva Radu a Komisiu, aby zintenzívnili boj proti korupcii v KDR, pretože korupcia ešte väčšmi oslabuje ľudské práva a prispieva k ich porušovaniu;
15. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/Vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov, inštitúciám Africkej únie, SADC, vládam štátov regiónu Veľkých jazier vrátane KDR a Rwandy, generálnemu tajomníkovi OSN, osobitnej zástupkyni generálneho tajomníka OSN pre sexuálne násillie v ozbrojených

konfliktoch, zástupcovi generálneho tajomníka OSN pre humanitárne veci
a koordinátorovi núdzovej pomoci OSN, Bezpečnostnej rade OSN a Rade OSN pre
ľudské práva.